В контролюючій частині семінару використання підручника, консультації з товаришами не допускаються. А щоб у окремих учнів не виникло бажання скористатись послугами консультанта, останнім доцільно давати індивідуальні завдання.

Якщо так трапиться, що за час, відведений на коректуючу і навчаючу частини семінару групи не встигнуть опрацювати й перевірити запропоновані вчителем завдання, варто відмовитись від проведення контролюючої частини і решту часу продовжити групову роботу. Адже головне призначення робочих семінарів – максимально використати можливості групового навчання для розуміння і засвоєння знань. Завдання контролюючої частини повинні бути такого обсягу і складності, що дозволяють здійснити перевірку результатів групового навчання.

Якщо у контролюючій частині вчитель вирішив вибірково перевірити результати групової діяльності окремих груп чи кількох учнів із різних груп, то групи продовжують залишатись на своїх робочих місцях, а вчитель розпочинає проведення вибіркового контролю.

Слід зазначити, що під час групової роботи у класі виникає певний шум. Але він не має нічого спільного з порушенням дисципліни. Це своєрідна робоча обстановка, завдяки якій школярі із пасивних слухачів та спостерігачів перетворюються в активних суб'єктів навчального процесу.

Масове анкетування учнів дозволило нам з'ясувати, що більшість учнів навіть не помічають і ні яким чином не реагують на робочий шум. Лише близько одного відсотка опитаних вказали, що для них такі умови роботи небажані.

Зазначимо, що для одержання високих результатів групового навчання слід, щоб завдання всіх частин робочого семінару були взаємопов'язані і логічно узгоджені. Тоді учні бачитимуть і розумітимуть, що їх робота на попередньому етапі заняття є запорукою навчальних успіхів на наступному. Вчитель матиме змогу протягом одного заняття перевірити теоретичні знання і практичні вміння всіх учнів класу з певної теми семінару. Завдяки цьому групова навчальна діяльність даватиме високі показники при вивченні матеріалу та розвиватиме цікавість учнів до предмету.

Література

1. Ярошенко О.Г. Мала група учнів як навчальна одиниця шкільного класу //Біологія і хімія в школі.-1996. - № 1.-С.28-32.
2. Ярошенко О.Г., Кушніpчук С.А. Групова навчальна діяльність школярів: Навч. посібник. – К.:КДПУ, 1997. – 90с.
3. Вопросы активизации познавательной деятельности школьников: / Моск. Гос. Пед. Ун-т. – М., 2003. – 165 с.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ХІМІЇ

Севастьян Л.О., Сосновська С.Ф. (Полтава)

"У кожній дитині є сонце,
тільки дозвольте йому світити"
Д.Карнегі

Розвиток творчих здібностей обдарованих школярів був актуальним у всі часи, а ще більшого значення набув в умовах реалізації особистісно орієнтованого навчання в сучасній українській школі.

Обдарованість є наслідком розвитку спадкових задатків та соціальних умов. На наш погляд, успіх розвитку творчих здібностей особистості можливий за умови поєднання внутрішніх, суб'єктивних, і зовнішніх, соціальних, факторів.

Досвід педагогічної діяльності показує, що ознаки обдарованості у дітей

виявляються в активній навчальній діяльності. Ці учні випереджають однокласників в опануванні навчального матеріалу шкільного курсу хімії.

Здібності школяра, ступінь його обдарованості визначаються працелюбністю та високою пізнавальною активністю, забезпечення якої залежить від педагогічної майстерності вчителя. Коли молода людина усвідомлює реалії, що її оточують і шукає шляхи розв'язання проблем, то педагог повинен допомогти вирішити їх.

Перед нами у класі такі різні діти… Кожен із своїм сприйняттям навколишнього світу. Наше завдання допомогти їм пізнати цей світ. Цьому сприяє нова технологія елективного профільного навчання (творча група вчителів м. Полтави під керівництвом доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри хімії та методики її викладання Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка Шиян Н.І.), яка дозволяє в межах 2-х годинної програми засвоїти шкільний курс хімії на базовому, академічному, профільному та поглибленому рівнях [1]. Досвід роботи з навчальними посібниками ("Хімія-8", "Хімія-9", "Хімія-10") за цією технологією показав, що структура посібників дає можливість на профільному та поглибленому рівнях успішно розвивати творчі здібності обдарованих дітей. В них пропонуються учням теми творчих завдань, проектів, експериментальних досліджень, олімпіадних задач. Порівняно з школярами, які навчаються за традиційною технологією, в учнів, що вивчали хімію з використанням нової технології елективного профільного навчання інтерес до хімії був вищий.

У цих класах частина школярів, які працювали на профільному та поглибленому рівнях обрала науково-дослідницькі проекти, виконання яких потребує особливої організації праці як вчителя, так і учня.

Методичні засади виконання цього виду роботи забезпечувались такими етапами діяльності, схему яких ми пропонуємо нижче.

Етапи організації науково-дослідницької підготовки з хімії обдарованих дітей

↓

Підготовчий період
(підготовка повідомлень, написання рефератів, виконання індивідуальних творчих експериментальних завдань, формування інтересу до конкретної проблеми)

↓

Мотивація вибору індивідуального науково-дослідницького проекту

↓

Вибір учнем індивідуального науково-дослідницького проекту
(підбір наукового керівника та розробка плану виконання проекту)

↓

Опрацювання літературних джерел з даної проблеми

↓

Підбір та вивчення методики виконання експериментальної частини роботи

↓

Забезпечення матеріально-технічної бази виконання експерименту

↓

Виконання експериментальної частини наукової роботи

↓

Статистична обробка результатів експерименту

↓

Висновки та рекомендації до практичного застосування проведених досліджень

↓

Оформлення науково-практичної діяльності учня згідно вимог до наукових робіт

↓

Рецензування учнівського науково-дослідницького проекту

↓

Захист роботи на міському, обласному та республіканському конкурсах учнівських науково-дослідницьких проектів при МАН

В організації шкільної науково-дослідницької роботи вчителям міста надає допомогу Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, в якому навчаються талановиті діти з усієї області (в обласній очно-заочній біологічній школі – секція хімії). Заняття проводять викладачі вищих навчальних закладів, які мають вчений ступінь та вчене звання. Слухачі ОЗБШ, які займаються науково-дослідницькою роботою в системі МАН були безпосередньо допущені до участі в обласному етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких проектів учнів – членів МАН України.

Обласним еколого-натуралістичним центром щорічно організовується літній оздоровчий табір для обдарованих дітей. Основне завдання табору – це поглиблення знань з обраного предмету, підготовка учнів до вступу в МАН, повноцінний відпочинок дітей.

Науково-дослідницька діяльність дає можливість учню творчо розвивати своє мислення, самореалізовуватись і усвідомлювати, що він є суб'єктом свого навчання [2]. У результаті відбувається не тільки природний розвиток школяра, а й розвивається вільна мисляча, творча особистість.

Учні Полтавських гімназій №30 та № 32 працювали над такими науково-дослідницькими проектами: "Електропровідність вод районів Полтавської області", "Забруднення ртуттю природних вод околиць м. Полтави", "Виготовлення лікарських препаратів з рослинної сировини", "Оцінка екологічного стану річки Ворскли" та ін.

Випускниці гімназій № 30 та № 32 Кириленко Катерина (проект з теми "Вміст сполук Кадмію у підземних водах Полтавщини") та Грицай Аліна (проект з теми "Вміст нітратів у питній воді Полтавської області") стали призерами міського та обласного конкурсів захисту наукових робіт при МАН України. За співбесідою вони зараховані до ПДПУ імені В.Г.Короленка на природничий факультет за спеціальністю "Хімія та основи інформатики".

Випускниця гімназії № 30 Уставицька Олена, яка одержала призове місце на обласному конкурсі МАН (проект з теми: "Дослідження твердості вод районів Полтавської області") за співбесідою зарахована до Київського національного університету технологій та дизайну на факультет хімічної технології та інженерії.

Випускниця гімназії № 32 Андрієць Олена (проект з теми "Визначення інтервалів чутливості рослинних індикаторів") стала переможцем міського та обласного конкурсів, а на республіканському конкурсі-захисті одержала Диплом ІІ ступеня. Зараз вона студентка Київського національного університету імені Т.Г.Шевченка.

Отже, пріоритетним напрямком діяльності школи в науково-дослідницькому просторі є створення умов для свідомого вибору молоддю сфери професійної діяльності, забезпечення її духовного світу, уподобань та розвитку творчого потенціалу.

Література

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Освітня галузь «Природознавство»/ Інф.зб. МОН України – 2004 - № 1-2 – с.34-39.
2. Шейко В.М.,Кушнаренко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. – К: Знання-Прес; 2003. – 295 с.

ПРОБЛЕМНО-РОЗВИВАЮЧІ ДОСЛІДИ, ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ

Сенецька Т.І. (Полтава)

Намагаючись розвинути інтелектуальне мислення в учнів, іноді забува-